

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 27.9.2016
COM(2016) 619 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

Rapport dwar ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 li jistipula serje ta' drittijiet għall-passiġġieri li jivvjaġġaw bix-xarabank u bil-kowċ fl-Unjoni Ewropea u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004

1. INTRODUZZJONI

1.1. Sfond

Ir-Regolament (UE) Nru 181/2011¹ (“ir-Regolament”) jistipula serje ta’ drittijiet għall-passiġġieri li jivvjaġġaw bix-xarabank u bil-kowċ fl-Unjoni Ewropea. Dan beda japplika fl-1 ta’ Marzu 2013.

Il-Kummissjoni qed tipprezenta dan ir-rapport skont l-Artikolu 32 tar-Regolament, li jirrikjedi rapport lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-operat u l-effetti tar-Regolament, u jekk ikun hemm bżonn, anke proposti leġiżlattivi biex jimplementaw b’mod aktar iddettaljat id-dispożizzjonijiet tiegħu jew biex jiġi emendat.

Ir-rapport huwa msejjes fuq: data dwar l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni tar-Regolament miġbura direttament mill-Kummissjoni; ir-rapporti tal-awtoritajiet nazzjonali dwar l-infurzar tar-Regolament²; konsultazzjonijiet imwettqa fost il-korpi li jirrappreżentaw il-passiġġieri u l-industrija fil-livell Ewropew³; u l-Comprehensive Study on Passenger Transport by Coach in Europe, studju estern imwettaq għall-Kummissjoni fl-2015 u l-2016⁴.

1.2. Importanza u karatteristiċi tas-settur tal-UE tat-trasport bix-xarabank u bil-kowċ

Ix-xarabanks u l-kowċis huma mezz ta’ trasport flessibbli u, għall-kuntrarju tal-ferroviji jew l-ajruplani, ġeneralment huma kapaċi jgħabbu u jniżzlu passiġġieri kullimkien bi provvista minima ta’ infrastruttura fissa.

F’termini ta’ passiġġieri-kilometri, it-trasport bix-xarabank u l-kowċ għandu sehem ta’ 9.2 % tat-trasport tal-passiġġieri kollu fuq l-art fl-UE u huwa l-aktar mezz ta’ trasport tal-passiġġieri fuq l-art importanti wara l-karozzi privati (81.7 %) ⁵. Il-liberalizzazzjoni tas-suq tal-kowċis internazzjonali aktar minn deċennju ilu ⁶ u l-liberalizzazzjoni riċenti tas-swieq tal-kowċis

¹ Ir-Regolament (UE) Nru 181/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta’ Frar 2011 dwar id-drittijiet tal-passiġġieri fit-trasport bix-xarabank u bil-kowċ u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 (ĠU L 55, 28.2.2011, p. 1).

² L-awtoritajiet nazzjonali mahtura mill-Istati Membri sabiex jinfurzwaw ir-Regolament kienu mehtiega jipubblikaw rapport sal-1 ta’ Ġunju 2015 dwar l-infurzar tagħhom tar-Regolament matul is-sentejn kalendarji preċedenti. Hafna mill-awtoritajiet ippubblikaw ir-rapporti tagħhom fuq il-paġna ewlenija tal-Internet tagħhom.

³ Il-Kummissjoni stiednet lill-organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw lill-passiġġieri (inkluzi dawk b’xi diżabbiltà), lit-trasportaturi u lill-operaturi tat-terminals fil-livell tal-UE, biex jibagħtu l-osservazzjonijiet tagħhom bil-miktub fuq l-operat tar-Regolament u biex fl-1 ta’ Marzu 2016 jieħdu sehem f’laqgħa fi Brussell. L-organizzazzjonijiet li ġejjin irrispondew għall-istedina biex jibagħtu l-kontribuzzjonijiet: l-Assoċjazzjoni ta’ Terminals tal-Kowċ Pan-Ewropej (APC), l-Alleanza Ewropea għat-Turizmu bil-Kowċ (ECTA), il-Forum Ewropew dwar id-Diżabbiltà (EDF), il-Federazzjoni Ewropea tal-Passiġġieri (EPF), l-Operaturi tat-Trasport tal-Passiġġieri Ewropej (EPTO), l-Unjoni Internazzjonali tat-Trasport bit-Triq (IRU) u l-Assoċjazzjoni Internazzjonali tat-Trasport Pubbliku (UITP). Barra minn hekk, waslu kontribuzzjonijiet spontanji minghand organizzazzjoni tal-passiġġieri Ġermaniża, ProRail u kumpanija tal-kowċis Franciża, Ouibus.

⁴ <http://ec.europa.eu/transport/modes/road/studies/doc/2016-04-passenger-transport-by-coach-in-europe.pdf>

⁵ EU Transport in Figures — Statistical Pocketbook 2015.

⁶ KUMM(2008) 817 finali.

domestiċi f'għadd ta' Stati Membri (inklużi l-Ġermanja u Franza⁷) holqu tkabbir stabbli fis-settur tal-kowċis.

It-trasport bix-xarabank u l-kowċ huwa karatterizzat minn numru ta' karatteristiċi distintivi, li jaffettwaw kemm lill-operaturi kif ukoll lill-passiġġieri.

Għall-kuntrarju tal-avjazzjoni jew it-trasport bil-ferrovija, is-setturi tax-xarabank u l-kowċis jikkonsistu fil-parti l-kbira f'imprizi żgħar jew medji u x-xarabanks u l-kowċis jaqsmu l-infrastruttura tat-triq ma' atturi oħrajn. Dawn il-karatteristiċi speċifiċi huma kkunsidrati f'ċerti dispożizzjonijiet inklużi fir-Regolament⁸.

Stharriġ imwettaq f'għadd ta' Stati Membri fil-livell nazzjonali⁹ juri li l-passiġġieri li jużaw dan il-mezz ta' trasport għandhom tendenza jkunu vulnerabbli, għaliex ta' spiss għandhom dħul baxx (perċentwal għoli ta' utenti tax-xarabanks u kowċis huma studenti jew persuni anzjani b'pensjonijiet żgħar) jew jgħixu f'żoni ġeografikament iżolati, fejn ix-xarabank u l-kowċ huma l-uniċi mezzi ta' trasport pubbliku. Il-passiġġieri ta' spiss ma jkollhomx liċenzja tas-sewqan jew ma jkollhomx karożza, u s-servizzi tax-xarabank u l-kowċ għalhekk huma essenzjali għalihom sabiex ikunu jistgħu jmorru x-xogħol jew l-iskola, biex iżuru l-familja u l-hbieb jew biex igawdu l-hin liberu u t-turiżmu. Aċċess limitat għat-trasport bix-xarabank u l-kowċ jista' jtellf b'mod sever l-integrazzjoni tagħhom fis-soċjetà.

2. L-AMBITU U L-KONTENUT TAR-REGOLAMENT

L-UE adottat leġislazzjoni dwar id-drittijiet tal-passiġġieri għall-mezzi kollha ta' trasport (it-trasport bl-ajru, bil-ferrovija, fuq l-ilma u bix-xarabank/bil-kowċ) sabiex il-membri tal-pubbliku jkollhom livell minimu ta' protezzjoni ggarantita meta jivvjaġġaw fl-Ewropa u għalhekk tiġi ffaċilitata l-mobilità u l-integrazzjoni soċjali. L-eżistenza ta' sett komuni ta' drittijiet tal-passiġġieri ggarantiti mil-liġi għall-erba' mezzi ta' trasport (b'dispożizzjonijiet li jirriflettu l-karatteristiċi speċifiċi ta' kull mezz ta' trasport) tgħin biex toħloq kundizzjonijiet -ekwi għall-operaturi fil-mezzi ta' trasport u bejniethom.

Ambitu

Ir-Regolament japplika, b'mod ġenerali, għal “servizzi regolari” (servizzi pprovduti f'intervalli speċifikati matul rotot speċifikati, fejn il-passiġġieri huma mgħobbija jew imnizzla

⁷ Wara l-liberalizzazzjoni tas-suq Ġermaniż fl-2013, in-numru ta' servizzi tal-kowċis fuq distanzi twal regolari awtorizzati tela' minn 86 sa 277 bejn Diċembru 2012 u Jannar 2015. Dawn is-servizzi ttrasportaw bejn 17 u 19-il miljun passiġġier fl-2014. Is-suq domestiku Franciż ġie liberalizzat f'Awwiissu 2015. Fl-ewwel 6 xhur wara t-tibdila fir-regolament, il-kowċis għal distanzi twal ittrasportaw 1.5 miljun passiġġier bejn 168 destinazzjoni (fl-2013 kollha, 110 000 passiġġier biss ivvjaġġa permezz ta' kowċis domestiċi għal distanzi twal, u kien hemm 68 destinazzjoni biss offruti). Sors: Comprehensive Study on Passenger Transport by Coach in Europe (2016)

⁸ eż. għall-kuntrarju ta' mezzi ta' trasport oħrajn, dewmien twil jew il-kancellazzjoni ta' vjaġġ mal-wasla ma jwassalx għal kumpens.

⁹ In-National Travel Survey tal-2013 fir-Renju Unit, l-NTA National Household Travel Survey tal-2012 fl-Irlanda, u stharrig imwettaq mill-konsulenza IGES fil-Ġermanja fl-2013.

f'punti ta' waqfa determinati minn qabel) għal kategoriji mhux speċifikati ta' passiġġieri, fejn il-punt ta' imbark jew zbank tal-passiġġieri jinsab fit-territorju ta' Stat Membru¹⁰.

Kontenut

Il-passiġġieri li jkunu qed jivvjaġġaw fuq kwalunkwe tip ta' servizz regolari, irrISPETTIVAMENT mid-distanza skedata tas-servizz, jibbenefikaw mid-drittijiet ewlenin li ġejjin:

- 1) kundizzjonijiet tat-trasport mhux diskriminatorji (partikolarment tariffi mhux diskriminatorji);
- 2) aċċess għat-trasport għal persuni b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqa mingħajr ebda ħlas addizzjonali (it-trasportaturi jistgħu jirrifjutaw biss li jittrasportaw passiġġieri b'diżabbiltà jekk il-garr tagħhom huwa fiżikament impossibbli minħabba d-disinn tal-vettura, il-punt tal-waqfien jew l-infrastruttura tat-terminal, jew jekk isir dan ikun hemm ksur tar-rekwiziti tas-saħħa u s-sigurtà);
- 3) regoli minimi dwar l-informazzjoni tal-vjaġġ ipprovduta lill-passiġġieri kollha qabel u matul il-vjaġġ tagħhom inkluż informazzjoni dwar id-drittijiet tagħhom;
- 4) mekkanizmu ta' mmaniġġjar tal-ilmenti li t-trasportaturi għandhom jagħmlu disponibbli għall-passiġġieri kollha; kif ukoll
- 5) korpi ta' infurzar nazzjonali indipendenti f'kull Stat Membru li għandhom il-mandat li jinfurzwaw ir-Regolament u, fejn ikun xieraq, jimponu l-pieni.

Il-passiġġieri jibbenefikaw ukoll mid-drittijiet addizzjonali li ġejjin meta jivvjaġġaw fuq servizzi regolari fejn id-distanza skedata tas-servizz hija 250 km jew aktar:

- 6) provvista ta' biljetti (elettronici jew tal-karti) jew kwalunkwe dokumenti oħrajn li jagħtu intitolament għat-trasport;
- 7) kumpens u assistenza fil-każ ta' mewt, korriment jew telf jew ħsara għall-bagalji kkawżati minn inċident;
- 8) informazzjoni jekk is-servizz jithassar jew meta jkun hemm dewmien fit-tluq;
- 9) dritt għal rimborż tal-prezz tal-biljett sħiħ jew bdil fir-rota fil-każ ta' kancellazzjoni jew dewmien żejjed fit-tluq;
- 10) assistenza adegwata fil-każ ta' kancellazzjoni jew dewmien żejjed (applikabbli biss meta t-tul skedat tal-vjaġġ huwa aktar minn 3 sigħat);
- 11) kumpens li jammonta għal 50 % tal-prezz tal-biljett jekk it-trasportatur jonqos milli joffri lill-passiġġieri l-għażla bejn rimborż tal-prezz tal-biljett u bidla fir-rota meta jkun hemm kancellazzjoni jew dewmien twil; kif ukoll

¹⁰ Barra minn hekk, numru limitat ta' dispożizzjonijiet (bl-aktar waħda importanti tkun il-kumpens u l-assistenza li t-trasportaturi huma meħtieġa li jipprovdwu f'każijiet ta' mewt, korriment, telf jew ħsara kkawżati minn inċidenti tat-triq) japplikaw ukoll għal "servizzi okkażjonali", fejn il-grupp ta' passiġġieri huwa magħmul fuq inizjattiva tal-klijent jew it-trasportatur.

12) assistenza speċifika minghajr ebda ħlas addizzjonali għal persuni b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa kemm fit-terminals tax-xarabanks kif ukoll abbord.

Eżenzjonijiet mill-ambitu tar-Regolament¹¹

L-Istati Membri jistgħu jagħtu eżenzjonijiet mid-drittijiet mhux ewlenin għal servizzi regolari li huma purament domestiċi għal perjodu sa erba' snin (li jispicċa mhux aktar tard mit-28 ta' Frar 2017), li jista' jiġi mġedded darba. Ir-raġuni għal tali eżenzjonijiet għandha tkun trasparenti u mhux diskriminatorja. Total ta' 12-il Stat Membru (il-Kroazja, ir-Repubblika Ċeka, l-Estonja, il-Greċja, l-Ungerija, il-Latvja, in-Netherlands, il-Portugall, ir-Rumanija, is-Slovakkja, is-Slovenja u r-Renju Unit) attwalment qed japplikaw eżenzjonijiet ta' dan it-tip.

L-Istati Membri wkoll jistgħu jagħtu eżenzjonijiet mill-applikazzjoni tar-Regolament shiħ għal servizzi regolari fejn parti sinifikanti tas-servizz (inkluż mill-anqas waqfa skedata waħda) tiġi operata barra l-UE. Dawn l-eżenzjonijiet, li għandhom jingħataw ukoll fuq bazi trasparenti u mhux diskriminatorja, se jiskadu mhux aktar tard mit-28 ta' Frar 2017 u jistgħu jiġġeddu darba. Total ta' 13-il Stat Membru (l-Awstrija, il-Kroazja, l-Estonja, il-Finlandja, il-Ġermanja, il-Greċja, l-Ungerija, l-Italja, il-Latvja, in-Netherlands, is-Slovakkja, is-Slovenja u r-Renju Unit) attwalment qed japplikaw eżenzjonijiet ta' dan it-tip.

Leġiżlazzjoni tal-UE oħra applikabbli għal passiġġieri tax-xarabanks u l-kowċis

Passiġġieri li jivvjaġġaw bix-xarabank u l-kowċ bhala parti minn pakkett tal-ivvjaġġar igawdu drittijiet addizzjonali skont id-Direttiva (UE) Nru 2015/2302¹².

Ir-Regolament (KE) Nru 661/2009¹³ jistipula r-rekwiziti ta' aċċessibbiltà li x-xarabanks u l-kowċis godda kollha għandhom jissodisfaw sabiex ikun awtorizzat il-bejgħ, ir-registrazzjoni jew it-tqegħid fis-servizz tagħhom fl-UE.

Parti sinifikanti tat-trasport bil-kowċ isir f'kuntest intrakomunitarju: il-passiġġieri jew qed jivvjaġġaw fuq servizzi transkonfinali, jew fuq servizzi domestiċi barra mill-Istat Membru tagħhom. Sabiex jiġu protetti l-interessi ta' dawn il-passiġġieri, ir-Regolament (KE) Nru 2006/2004¹⁴ jipprovi qafas xieraq għall-korpi ta' infurzar nazzjonali biex jikkoperaw ma' xulxin u biex jiddefendu l-interessi kollettivi tal-konsumaturi f'kuntest transfruntier.

¹¹ <http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/road/doc/exemptions-from-bus-coach-passengers-rights-and-obligations.pdf>

¹² Id-Direttiva (UE) Nru 2015/2302 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2015 dwar pakketti tal-ivvjaġġar u arrangamenti ta' vjaġġar marbuta, li temenda r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 u d-Direttiva 2011/83/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 90/314/KEE (ĠU L 326, 11.12.2015, p. 1). Din id-Direttiva għandha tiġi trasposta fil-liġijiet nazzjonali tal-Istati Membri sal-1 ta' Jannar 2018. Sa dik id-data, tapplika d-Direttiva 90/314/KEE.

¹³ Ir-Regolament (KE) Nru 661/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 dwar rekwiziti għall-approvazzjoni tat-tip għas-sikurezza ġenerali tal-vetturi bil-mutur, it-trejlers tagħhom, u s-sistemi, il-komponenti u l-unitajiet tekniċi separati destinati għalihom (ĠU L 200, 31.7.2009, p. 1).

¹⁴ Ir-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' Ottubru 2004 dwar il-kooperazzjoni bejn l-awtoritajiet nazzjonali responsabbli għall-infurzar tal-liġijiet tal-protezzjoni tal-konsumaturi. (ĠU L 364, 09/12/2004 P. 1).

3. L-APPLIKAZZJONI TAR-REGOLAMENT MILL-ISTATI MEMBRI

Ir-Regolament jirrikjedi li l-Istati Membri jinnominaw korpi ta' infurzar nazzjonali (NEBs), li huma responsabbli mill-infurzar tar-Regolament u jistipulaw penali effettivi, proporzjonati u dissważivi fil-liġi nazzjonali tagħhom, biex jissanzjonaw l-operaturi li jiksru r-Regolament. L-Istati Membri huma mitlubin ukoll sabiex jinnominaw terminals tax-xarabanks u l-kowċis fejn il-passiġġieri b'dizabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa jistgħu jirċievu assistenza xierqa.

Kif jiġu nnominati l-NEBs¹⁵

Il-biċċa l-kbira tal-Istati Membri nnominaw NEBs li qabel kienu responsabbli mid-drittijiet tal-passiġġieri f'mezzi oħra ta' trasport. L-NEBs huma awtoritajiet tat-trasport jew awtoritajiet għall-protezzjoni tal-konsumatur. Xi Stati Membri nnominaw diversi NEBs: awtorità tal-protezzjoni tal-konsumatur ta' spiss hija responsabbli mill-immaniġġjar ta' lmenti filwaqt li awtorità tat-trasport twettaq spezzjonijiet, timponi sanzjonijiet u tissorvelja l-aċċessibbiltà ta' vetturi u terminals għall-passiġġieri b'dizabbiltà. Hafna mill-Istati Membri nnominaw NEBs fil-livell nazzjonali biss, iżda hemm numru żgħir ta' Stati Membri fejn l-awtoritajiet reġjonali wkoll għandhom rwol importanti fl-infurzar tar-Regolament.

It-trattament tal-ilmenti

Il-passiġġieri jistgħu jibagħtu lmenti dwar ksur allegat tar-Regolament lit-trasportatur (ir-Regolament jobbligahom li jkollhom installat mekkaniżmu ta' mmaniġġjar tal-ilmenti) jew lill-NEB.

Ir-Regolament ma jistipulax ordni kronoloġiku ta' meta għandu jitressaq ilment, iżda jippermetti li l-Istati Membri jirrikjedu li l-passiġġieri jressqu l-ilment tagħhom l-ewwel lill-operatur tat-trasport, filwaqt li l-NEB tagħxi biss bħala korpi ta' appell jekk il-passiġġier ma jkunx sodisfatt bit-twegiba. B'kollox, 20 Stat Membru għażlu din l-għażla. Din għandha l-vantaġġ li l-NEBs jistgħu jipproċessaw l-ilmenti b'mod aktar effiċjenti u mgħaġġel, għaliex se jkollhom aċċess għall-korrispondenza bejn l-ilmentatur u t-trasportatur mill-bidu, u għalhekk se jkollhom ħarsa generali aktar komprensiva tal-każ mill-perspettiva taż-żewġ partijiet.

Ma hemmx ċifri disponibbli pubblikament dwar l-għadd ta' lmenti li l-passiġġieri ressqu lit-trasportaturi bejn l-2013 u l-2015. Għalkemm din id-data tkun utli biex jiġi vvalutat l-operat tar-Regolament, it-trasportaturi mhumiex obbligati li jiġbru data dwar l-ilmenti jew jirrapurtawha lill-NEBs.

Madankollu, huwa magħruf li l-NEBs ittrattaw biss ftit ilmenti (ara t-tabella t'hawn taht). Hemm diversi raġunijiet għal dan: i) ir-Regolament għadu pjuttost ġdid u hafna passiġġieri jistgħu ma jkunux kompletament konxji tad-drittijiet tagħhom; ii) f'hafna Stati Membri l-passiġġieri jridu l-ewwel iressqu l-ilmenti tagħhom lit-trasportatur, u dawn il-kumpaniji hafna drabi jidher li jirnexxilhom isolvuom b'mod sodisfacenti, jiġifieri l-ilmenti ma jaslux għand l-NEBs. u iii) f'xi Stati Membri, it-tribunali biss jistgħu jimponu deċiżjoni vinkolanti fuq l-operaturi, u l-proċess ta' litigazzjoni bil-mod u għali jiskoraġġixxi lill-passiġġieri milli jiddefendi d-drittijiet tagħhom.

Sanzjonijiet

¹⁵ Għal-lista ta' NEBs responsabbli mill-infurzar tar-Regolament ara:

http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/road/doc/2011_0181_national_enforcement_bodies.pdf

Il-biċċa l-kbira tal-legiżlazzjoni nazzjonali tal-Istati Membri tipprevedi sistema ta' penali bbażata prinċipalment fuq il-multi, iżda xi NEBs jistgħu anke jirtiraw il-liċenzja tal-operatur jekk jikser ir-Regolament b'mod intenzjonat u sistematiku.

L-NEBs imponew ftit li xejn sanzjonijiet fl-ewwel sentejn minn mindu daħal fis-seħħ ir-Regolament (ara t-tabella t'hawn taħt). Il-biċċa l-kbira jsostnu li l-operaturi huma herqana li jikkonformaw u jsolvu l-ilmenti qabel ma jkun meħtieġ li tiġi imposta sanzjoni.

Tabella - L-ghadd ta' lmenti trattati u sanzjonijiet imposti mill-NEBs¹⁶

Stat Membru	Ghadd ta' lmenti trattati	Ghadd ta' sanzjonijiet imposti
L-Awstrija	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Il-Belġju	1	0
Il-Bulgarija	9	0
Il-Kroazja	0	0
Ċipru	0	0
Ir-Repubblika Ċeka	132	9
Id-Danimarka	0	0
L-Estonja	0	0
Il-Finlandja	12	0
Franza	21	0
Il-Ġermanja	192	0
Il-Greċja	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
L-Ungerija	24	16
L-Irlanda	4	0
L-Italja	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Il-Latvja	0	0
Il-Litwanja	0	0
Il-Lussemburgu	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Malta	0	0
In-Netherlands	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Il-Polonja	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Il-Portugall	Mhux applikabbli	Mhux applikabbli
Ir-Rumanija	0	0
Is-Slovakkja	0	0

¹⁶ Iċ-ċifri huma meħuda mir-rapporti ta' attività tal-NEBs u juru s-sitwazzjoni għall-perjodu mill-1 ta' Marzu 2013 sal-1 ta' Jannar 2015. Fejn ma hemmx ċifri disponibbli (Mhux Applikabbli) dan juri li ma kienx hemm NEB operattiv f'dak l-Istat Membru matul il-perjodu ta' rappurtar, li ma kienx hemm fis-seħħ sistema ta' penali biex jiġu sanzjonati l-operaturi li jiksru r-Regolament jew li l-NEB ma ppubblikax ir-rapport ta' attività tiegħu.

Mhux ir-rapporti tal-NEB kollha juru r-raġunijiet għall-ilmenti, u ċ-ċifri t'hawn fuq jinkludu lmenti li jaqgħu barra mill-ambitu tar-Regolament.

Is-Slovenja	0	0
Spanja	1194	54
L-Iżvezja	2	0
Ir-Renju Unit	4	0

Attivitajiet oħra ta' infurzar u ta' komunikazzjoni

L-immaniġġjar tal-ilmenti u s-sanzjonar tan-nuqqas ta' konformità huma biss tnejn mill-eżempji mogħtija fir-Regolament tal-miżuri possibbli li jistgħu jintużaw sabiex jiġu nfurzati d-drittijiet tal-passiġġieri tax-xarabank u l-kowċ. Bosta NEBs kienu proattivi u ħadu azzjoni addizzjonali¹⁷.

Id-deżinjazzjoni ta' terminals tax-xarabanks u tal-kowċis fejn il-passiġġieri b'diżabbiltà u passiġġieri b'mobbiltà mnaqqsa jistgħu jirċievu assistenza

Ir-Regolament jeħtieġ li l-Istati Membri jiddeżinjaw terminals tax-xarabanks u tal-kowċis bil-persunal u mgħammra li se jipprovdu assistenza xierqa lil passiġġieri b'diżabbiltà jew b'mobbiltà mnaqqsa. Il-provvista ta' assistenza f'terminals tax-xarabanks u kowċis hija ta' importanza kbira, għaliex passiġġieri b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa ta' spiss ikunu jeħtieġu l-għajnuna meta jimbarkaw jew jizbarkaw minn xarabanks u kowċis, u dan ir-rekwizit jista' jkun magħgoranza tal-kazijiet, jintlaqa' bl-aktar mod faċli f'terminals b'volum għoli ta' traffiku tal-passiġġieri.

L-approċċ meħud mill-Istati Membri jvarja: ftit mill-akbar u l-aktar Stati Membri ppopolati innominaw terminal wieħed jew numru żgħir ħafna, li ma jikkorrispondix la mal-qies tal-pajjiż u lanqas mal-volum ta' passiġġieri trasportati minn xarabanks u kowċis¹⁸.

Numru ta' Stati Membri oħrajn ukoll inizjalment iddeżinjaw waqfiet tax-xarabank mingħajr persunal mingħajr faċilitajiet xierqa, li ovvjament ma kinux jissodisfaw ir-rekwiziti tar-Regolament¹⁹. Huma rtiraw dawn id-deżinjazzjonijiet wara l-intervent tal-Kummissjoni²⁰.

¹⁷ eż. l-NEBs Bulgari, Ġermaniżi, Estonjani, Spanjoli, Franciżi, Litwani, Finlandiżi u Żvedizi spezzjonaw it-trasportaturi u t-terminals. Barra minn hekk, l-NEB Ġermaniż organizza laqgħat mal-operaturi qabel ma r-Regolament sar applikabbli sabiex jippreparahom għall-applikazzjoni tiegħu u ppubblika fuljetti dwar drittijiet tal-passiġġieri tax-xarabanks u l-kowċis. L-NEBs Finlandiżi attendew fieri tal-ivvjaġġar sabiex jedukaw lill-passiġġieri dwar id-drittijiet tagħhom.

¹⁸ Ghalkemm, sabiex passiġġieri b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa jkunu pprovdu b'assistenza xierqa, it-terminals kollha bil-persunal bi fluss ta' passiġġieri sinifikanti għandhom ikunu deżinjati li huma kapaċi jassistu l-passiġġieri, l-Istati Membri jistgħu jikkonformaw mal-obbligu tagħhom skont ir-Regolament billi jiddeżinjaw terminal wieħed biss. Barra minn hekk, huma mhumiex meħtieġa li jiddeżinjaw terminal b'numru sinifikanti ta' passiġġieri ġejjin jew sejrini.

¹⁹ Għad-definizzjoni ta' terminals, ara l-Artikolu 3(m) tar-Regolament.

²⁰ Jekk jogħġbok sib il-lista ta' terminals iddeżinjati mill-Istati Membri u nnotifikati lill-Kummissjoni fuq: http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/road/doc/designated_bus_terminals.pdf

4. OPERAT TAR-REGOLAMENT U AZZJONI GHAT-TITJIB

4.1 Valutazzjoni tal-operat tar-Regolament

Riżultati tal-konsultazzjoni

F'Jannar 2016, il-Kummissjoni stiednet diversi korpi li jirrapprezentaw lill-passiġġieri u lill-industrija fil-livell tal-UE biex jaqsmu l-fehmiet tagħhom dwar l-operat tar-Regolament²¹.

Il-partecipanti kollha qablu li żewġ fatturi għandhom impatt ewlieni fuq l-operat tar-Regolament:

- In-nuqqas ta' terminals tax-xarabanks u tal-kowċis adattati f'għadd ta' Stati Membri huwa wiehed mill-aktar ostakli sinifikanti għall-iżvilupp tat-trasport bix-xarabank u l-kowċ: terminals moderni, aċċessibbli u sikuri marbutin ma' mezzi oħrajn ta' trasport jistgħu jikkonvinċu utenti godda sabiex jagħzlu t-trasport bix-xarabank u l-kowċ. It-terminals tax-xarabanks u l-kowċis ukoll għandhom rwol ewlieni fl-applikazzjoni tar-Regolament: terminal ta' kwalità għolja jista' jagħti lill-passiġġieri aċċess aktar faċli għal informazzjoni dwar is-servizzi u dwar id-drittijiet tagħhom f'terminals, il-persunal tat-terminal jista' jipprovdi lill-passiġġieri b'dizabbiltà bl-assistenza li jehtieġu, u l-passiġġieri jistgħu jiġu assistiti aħjar meta hemm interruzzjonijiet tat-trasport.

- Ir-Regolament ma introduciex rekwiżiti ta' aċċessibbiltà godda għal xarabanks, kowċis u terminals, u għalhekk ma kkontribwixxiex b'mod sinifikanti għat-titjib tal-aċċessibbiltà ta' vetturi u tal-infrastruttura tat-trasport (waqfiet tax-xarabanks u terminals) għal passiġġieri b'dizabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa. Sabiex it-trasport bix-xarabank u l-kowċ isir aċċessibbli għal dawn il-passiġġieri, kemm il-vetturi kif ukoll it-terminals għandhom ikunu aċċessibbli. Il-miżuri introdotti minn għadd ta' Stati Membri, li taħthom l-operaturi fil-futur se jkunu meħtieġa li jużaw biss flotot li jistgħu jgħorru l-passiġġieri b'dizabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa²², għalhekk se jkollhom biss riżultati limitati jekk l-infrastruttura tibqa' inadegwata. Il-Kummissjoni madankollu hija konxja wkoll tal-inizjattivi lokali u reġjonali fejn l-operaturi ħadmu mill-qrib mal-organizzazzjonijiet li jirrapprezentaw lill-persuni b'dizabbiltà sabiex jagħmlu s-servizzi tagħhom aċċessibbli għalihom²³.

Filwaqt li l-partijiet differenti kkonsultati qablu mal-punti t'hawn fuq, kien hemm qasma ċara bejn organizzazzjonijiet li jirrapprezentaw l-industrija u organizzazzjonijiet tal-passiġġieri rigward l-impatt tar-Regolament. L-organizzazzjonijiet li jirrapprezentaw lit-trasportaturi ħassew li r-Regolament irrifletta l-bilanċ ottimali bejn l-obbligi tat-trasportaturi u d-drittijiet tal-passiġġieri, b'kunsiderazzjoni tar-restrizzjonijiet speċifiċi tas-settur, u pprova l-livell ta' flessibbiltà meħtieġa.

²¹ Ara n-nota ta' qiegħ il-paġna 3.

²² Il-Franza u l-Ġermanja se jehtieġu lill-operaturi jużaw biss kowċis li huma kapaċi jwasslu passiġġieri b'dizabbiltà sal-2018, Spanja u r-Renju Unit sal-2020. Sors: Comprehensive Study on Passenger Transport by Coach in Europe (2016)

²³ Fost l-oħrajn, il-kumpanija tat-trasport pubbliku fil-Vallonja (il-Belġju), is-Société Régionale Wallonne du Transport, ilha twestaq verifiki tal-aċċessibbiltà tal-linji tax-xarabanks tagħha mill-2013, bl-għajjnuna ta' organizzazzjonijiet li jirrapprezentaw persuni b'dizabbiltà, u s-sid tat-Terminal tal-Kowċis Internazzjonali ta' Riga ħadem mal-organizzazzjoni tad-dizabbiltà Apeirons sabiex jagħmlu t-terminal aċċessibbli bis-shiħ għall-passiġġieri b'dizabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa.

L-organizzazzjonijiet li jirrapreżentaw il-passiġġieri (EDF u EPF) iddispjacihom li hafna mid-dispożizzjonijiet fir-Regolament japplikaw biss għal servizzi regolari b'distanza skedata ta' 250 km jew aktar. Fil-prattika dan ifisser li l-maġġoranza assoluta ta' vjaġġi regolari bix-xarabank u l-kowċ huma soġġetti biss għad-dispożizzjonijiet ewlenin tar-Regolament²⁴. L-organizzazzjonijiet tal-passiġġieri kkritikaw ukoll lill-Istati Membri talli taw wisq eżenzjonijiet²⁵. Fl-opinjoni tagħhom, l-użu estensiv ta' eżenzjonijiet iċahhad lill-passiġġieri mit-tgawdija shiħa tad-drittijiet tagħhom u minn ċertezza legali (partikolarment għaliex huwa diffiċli għall-passiġġieri li jkunu jafu liema Stati Membri japplikaw liema eżenzjonijiet).

Il-partijiet ikkonsultati hassew li ma kienx hemm għalfejn jiġu emendati xi dispożizzjonijiet speċifiċi tar-Regolament, iżda li r-Regolament attwali għandu jiġi applikat aħjar mill-operaturi u infurzat b'mod aktar strett mill-awtoritajiet nazzjonali.

Valutazzjoni mill-Kummissjoni

Il-Kummissjoni ma identifikat l-ebda ksur deliberat jew serju tar-Regolament. Hafna lmenti individwali li l-Kummissjoni taf bihom huma marbuta man-nuqqas ta' informazzjoni, assistenza jew kumpens ipprovduti f'każ ta' dewmien jew kancellazzjonijiet²⁶. Ir-rapporti pprovduti mill-NEBs jissuggerixxu li hafna lmenti jaqgħu barra mill-ambitu tar-Regolament²⁷.

Minkejja din l-istampa ġenerali pożittiva, il-Kummissjoni identifikat numru ta' fatturi li qed jipprevjenu r-Regolament milli jiġi applikat b'mod aktar effiċjenti:

a) *Il-passiġġieri u l-operaturi mhumiex biżżejjed konxji mid-drittijiet u mill-obbligi tagħhom*

Peress li r-Regolament huwa relattivament riċenti, il-membri tal-pubbliku mhumiex biżżejjed konxji tiegħu. L-NEBs u r-rappreżentanti tal-partijiet ikkonċernati indikaw li bosta operaturi ma kinux jafu b'dan ir-Regolament meta ġie adottat, u n-nuqqas ta' għarfien hija problema li għadha teżisti f'xi Stati Membri. Għalhekk huwa essenzjali għall-NEBs, il-korpi rappreżentattivi nazzjonali u tal-livell tal-UE, u l-Kummissjoni li jkomplu jedukaw lill-passiġġieri dwar id-drittijiet tagħhom u lill-operaturi dwar l-obbligi tagħhom.

b) *F'xi Stati Membri l-infurzar għadu lura*

L-Istati Membri damu biex jiehdu miżuri għall-applikazzjoni ta' dan ir-Regolament. Sal-1 ta' Marzu 2013, id-data li fiha beda japplika r-Regolament, l-ebda Stat Membru ma kien adotta l-miżuri nazzjonali kollha meħtieġa. Xi Stati Membri adottaw il-miżuri meħtieġa b'dewmien ta' sentejn.

²⁴ Ara t-Taqsima 2 ta' dan ir-Rapport.

²⁵ Ara t-Taqsima 2 hawn fuq dwar l-użu ta' eżenzjonijiet minn Stati Membri.

²⁶ Xi rapporti tal-NEB jindikaw ir-raġunijiet għall-ilmenti. Barra minn hekk, iċ-Ċentru ta' Kuntatt Europe Direct (EDCC), servizz iffinanzjat mill-Kummissjoni li jipprovdni informazzjoni dwar il-liġi tal-UE b'xejn lill-pubbliku ġenerali u lin-negozji, indika li aktar minn 80 % tad-99 mistoqsija li rċieva mid-data li fiha r-Regolament sar applikabbli huma marbutin mad-drittijiet tal-passiġġieri fil-każ ta' dewmien jew kancellazzjoni.

²⁷ eż. jekk bagalja tal-passiġġieri tintilef jew tinsteraq matul il-vjaġġ, jew passiġġier ma setax ipoġġi fis-siġġu li rriserva.

L-approċċ meħud mill-NEBs għall-infurzar tar-Regolament ivarja hafna. Filwaqt li xi wħud huma proattivi hafna fl-informar tal-passiġġieri dwar id-drittijiet tagħhom u l-monitoraġġ tal-applikazzjoni tar-Regolament, oħrajn ma jagħmlux hafna aktar milli jittrattaw l-ilmenti.

Hemm ukoll differenzi sinifikanti fl-infurzar effettiv tad-drittijiet tal-passiġġieri. Xi Stati Membri ma għandhom l-ebda mekkanizmu ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim²⁸, jiġifieri l-passiġġieri jridu jressqu l-ilmenti tagħhom quddiem il-qorti, li hija proċedura li tiswa hafna flus u tiegħu hafna ħin, u għalhekk ma thegħġiġhomx jinfurzw id-drittijiet tagħhom.

c) *Id-diffikultà biex jiġu interpretati ċerti dispożizzjonijiet*

Ċerti dispożizzjonijiet fir-Regolament ġew interpretati b'mod differenti minn NEBs u operatori differenti.

Il-korpi rappreżentattivi u l-NEBs qablu li r-Regolament ma jehtieġx jiġi emendat biex jiġu ċċarati dawn id-dispożizzjonijiet, iżda li l-Kummissjoni u l-NEBs għandhom jaqblu dwar kif id-dispożizzjonijiet għandhom jiġu applikati fil-prattika.

4.2 L-azzjoni tal-Kummissjoni biex tittiejeb l-applikazzjoni tar-Regolament

Il-Kummissjoni ħadet il-miżuri li ġejjin biex tindirizza l-kwistjonijiet identifikati hawn fuq:

a) *Azzjonijiet biex iqajmu kuxjenza dwar id-drittijiet tal-passiġġieri u l-obbligi tal-operaturi*

F'Ġunju 2013, il-Kummissjoni nediet kampanja ta' informazzjoni ta' sentejn dwar id-drittijiet tal-passiġġieri għall-mezzi kollha ta' trasport, inklużi x-xarabank u l-kowċ. Din inkludiet il-pubblikazzjoni ta' posters u fuljetti li ġew imxerrdin fl-Ewropa kollha, l-użu ta' midja soċjali, applikazzjoni għall-mowbajl u attendenza f' fieri tat-turiżmu.

Il-Kummissjoni ppubblikat sommarju tar-Regolament li jintuża hafna mill-NEBs u mill-operaturi biex jinfurmaw lill-passiġġieri dwar id-drittijiet tagħhom.

b) *Azzjonijiet biex jitjeb l-infurzar*

Il-Kummissjoni nediet proċeduri ta' ksur kontra Stati Membri li naqsu milli jinnominaw korp ta' infurzar nazzjonali, li ma stipulawx penali fil-liġi nazzjonali tagħhom biex jissanzjonaw l-operaturi li jiksru r-Regolament jew li ma ddeżinjawx terminals tax-xarabanks u tal-kowċis fejn passiġġieri b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa jkun jistgħu jirċievu l-assistenza xierqa²⁹. Sa Lulju 2015 l-Istati Membri kollha kienu adottaw il-miżuri meħtieġa u l-proċeduri ta' ksur ingħalqu.

Il-Kummissjoni organizzat laqgħat annwali fuq il-livell tal-UE li fihom l-NEBs u l-partijiet ikkonċernati setgħu jaqsmu l-esperjenzi tagħhom dwar l-applikazzjoni tar-Regolament u jiskambjaw dettalji dwar Prattiki tajbin.

²⁸ Skont id-Direttiva 2013/11/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Mejju 2013 dwar is-soluzzjoni alternattiva għat-tilwim, għat-tilwim tal-konsumaturi (ĠU L 165, 18.6.2013, p. 63), il-konsumaturi residenti fl-UE għandu jkollhom aċċess għal proċeduri ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim għal tilwim kuntrattwali ma' negozjanti stabbiliti fl-UE, inklużi dawk fis-settur tat-trasport.

²⁹ Intbagħtu opinjonijiet raġunati lill-Awstrija, il-Greċja, l-Italja, il-Lussemburgu u l-Portugall u ntbagħtu ittri ta' avviz formali lil seba' Stati Membri oħrajn.

Barra minn hekk, il-Kummissjoni pprovdiet gwida u informazzjoni dwar prattika tajba fil-laqgħat annwali mal-NEBs biex issaħħaħ il-kooperazzjoni bejniethom.

c) *Azzjonijiet biex tiġi żgurata l-applikazzjoni uniformi ta' dan ir-Regolament*

Fil-laqgħat annwali mal-NEBs u mal-korpi rappreżentanti, u b'korrispondenza bil-miktub, il-Kummissjoni pprovdiet kjarifika dwar l-applikazzjoni prattika ta' diversi dispożizzjonijiet fir-Regolament. Dan għen sabiex jiżgura applikazzjoni uniformi tad-dispożizzjonijiet fl-UE kollha³⁰.

5. KONKLUŻJONIJET U L-PASSI LI JMISS

Fid-dawl tal-esperjenza limitata ta' applikazzjoni tar-Regolament miksuba sal-lum, il-Kummissjoni tikkunsidra li ma hemmx ġustifikazzjoni biex dan jiġi emendat.

Il-partijiet ikkonċernati u l-NEBs jaqblu li bosta ostakli li qed jipprevjenu lill-passiġġieri milli jgawdu d-drittijiet tagħhom jew li jinforzawhom jistgħu jitneħħew billi jiġi applikat ir-Regolament attwali b'mod aktar effettiv. Il-Kummissjoni għalhekk qed tieħu azzjoni u tirrakkomanda lill-partijiet ikkonċernati u lill-NEBs kif ġej:

- Il-Kummissjoni torganizza t-tielet kampanja ta' informazzjoni tagħha bejn ir-rebbiegħa tal-2016 u t-tmiem tal-2017 sabiex tagħmel il-passiġġieri aktar konxji mid-drittijiet tagħhom, kampanja li tiffoka fuq il-midja soċjali. Tistieden lill-NEBs, lill-industrija u lill-organizzazzjonijiet tad-drittijiet tal-passiġġieri sabiex jgħaqqdu l-isforzi tagħhom u jniedu kampanji simili fil-livell tagħhom.
- L-NEBs huma mhegġa jwettqu spezzjonijiet fuq xarabanks, kowċis u terminals, fost l-ohrajn biex jivverifikaw kif ir-Regolament qed jiġi applikat fil-prattika u biex jedukaw lill-operaturi dwar l-obbligi tagħhom skont ir-Regolament. L-NEBs huma mhegġa wkoll jeżaminaw il-paġni ewlenin tat-trasportaturi biex jiżguraw li jkun fihom informazzjoni dwar id-drittijiet tal-passiġġieri u li t-termini ġenerali tal-kuntratt ikunu konformi mar-Regolament.
- L-Istati Membri li bħalissa ma joffrux mekkaniżmu ta' soluzzjoni alternattiva għat-tilwim għad-drittijiet tal-passiġġieri huma mhegġa biex idahħlu fis-seħħ mekkaniżmu bħal dan skont id-Direttiva 2013/11/UE³¹, sabiex il-passiġġieri jingħataw rimedju iktar malajr u inqas għoli.
- Il-Kummissjoni se tkompli torganizza laqgħat regolari mal-NEBs u mal-korpi rappreżentanti, bil-għan li jintlaħaq fehim komuni dwar l-interpretazzjoni u l-implimentazzjoni tar-Regolament, u biex jiġu promossi l-kooperazzjoni u l-qsim ta' esperjenzi (bħad-diffikultajiet li ltaqgħu magħhom u l-prattiki tajbin).
- Il-Kummissjoni, jekk ikun hemm bżonn, se tippubblika linji gwida interpretattivi ġenerali biex jakkumpanjaw ir-Regolament, biex jipprovdu aktar ċarezza tat-tifsira ta' ċerti dispożizzjonijiet (kif għamlet fil-passat għal mezzi oħra ta' trasport) u/jew dokumenti ta' prattika tajba dwar kwistjonijiet speċifiċi (eż. kif jiġu sodisfatti aħjar il-htigijiet speċifiċi tal-persuni b'dizabbiltà jew b'mobbiltà mnaqqsa).

³⁰ Il-Kummissjoni ċċarrat, pereżempju, li f'kazijiet fejn id-distanza skedata ta' servizz hija 250 km jew aktar, id-dispożizzjonijiet tar-Regolament kollu għandhom japplikaw għall-passiġġieri kollha, anke jekk jivvjagġaw bis-servizz fuq vjaġġ li huwa iqsar minn 250 km.

³¹ Ara n-nota ta' qiegħ il-paġna 28.

- Il-Kummissjoni qed tiġbor informazzjoni dwar prattika tajba lokali u nazzjonali għat-titjib tal-aċċessibbiltà tat-trasport bix-xarabank u l-kowċ għall-passiġġieri b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa. Se tipprezenta dawn lill-NEBs u korpi rappreżentattivi fil-laqgħat regolari tagħhom. Qed tikkunsidra wkoll tippubblika informazzjoni dwar prattiki tajbin marbutin mat-trasport ta' passiġġieri b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa fil-mezzi ta' trasport kollha.
- Il-Kummissjoni thegħgeġ lill-awtoritajiet nazzjonali u lokali u investituri privati sabiex jiżguraw il-konnessjoni multimodali ta' stazzjonijiet u terminals tax-xarabanks u kowċis ma' mezzi oħrajn, speċjalment ma' ferroviji u ma' trasport reġjonali u lokali f'nodi urbani, f'konformità mal-oġettivi tar-Regolament TEN-T³² u sabiex jirrangaw it-terminals tax-xarabanks u l-kowċis eżistenti jew jibnu terminals tal-ogħla livell ġodda li huma wkoll aċċessibbli bis-sħiħ għal persuni b'diżabbiltà jew mobbiltà mnaqqsa. Azzjonijiet bħal dawn jistgħu jirċievu appoġġ mill-UE mill-istrument ta' finanzjament Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa³³ jekk it-terminal inkwistjoni jinsab fin-nodu urban tan-netwerk TEN-T, jew inkella mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej li jappoġġjaw ukoll l-iżvilupp ta' trasport kollettiv.
- Il-Kummissjoni thegħgeġ lill-Istati Membri li attwalment jaġhtu eżenzjonijiet mir-Regolament³⁴ jew partijiet minnu sabiex jirrevedu jekk, fid-dawl tal-esperjenza attwali, hux meħtieġ ikomplu b'dawn l-eżenzjonijiet.

³² Ir-Regolament (UE) Nru 1315/2013 dwar linji gwida tal-Unjoni għall-iżvilupp tan-netwerk tat-trasport trans-Ewropew (ĠU L 348, 20.12.2013, p. 1).

³³ Għall-kundizzjonijiet dettaljati għall-applikazzjoni għall-fondi tal-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa ara r-Regolament (UE) Nru 1315/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2013 dwar linji gwida tal-Unjoni għall-iżvilupp ta' netwerk tat-trasport trans-Ewropew u li jhassar id-Deciżjoni Nru 661/2010/UE (ĠU L 348, 20.12.2013, p. 1) u r-Regolament (UE) Nru 1316/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi l-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa (ĠU L 348, 20.12.2013, p. 129)

³⁴ Ara t-Taqsima 2 ta' hawn fuq.